

Nia devizo: *Maro estas gutaro*

KATALUNA ESPERANTISTO

OFICIALA ORGANO DE

Kataluna Esperantista Federacio

Redakcio kaj Administracio :
Carme, 30 : BARCELONA

La nova vida de la K. E. F. Orientació

Amics, hem de parlar un xic íntimament de la nostra organització capdal per fer triomfar en les més altes esferes la llengua auxiliar general en les terres de la nostra llengua natural.

Diguem-ho d'un cop, i diguem-ho ben francament: Ens contradiriem, traïriem el nostre ideal de la solució justa que defensem al magne problema que més ens interessa, qu'és problema de justícia i de cultura, si acceptàvem cap llengua auxiliar altra que l'esperanto, ni cap llengua pròpia altra que la natural.

L'esperanto és la plasmació genial de les essències lingüístiques humanes, del fons lingüístic de la humanitat. El camí únic per a cada home, de penetrar el subsol de la meravella qu'és la paraula humana, és l'estudi i la cultura del propi esperit lingüístic natural, del propi idioma. Altrament no és possible d'atènyer l'inefable goig de sentir l'essència de la paraula. I per a tots els homes del món, la pell de l'ànima lingüística comuna és l'esperanto, la creació del Dr. Zamehof, només possible per un geni intens com tota la humanitat passada i extens com tota la humanitat present, aplicada a crear el fonament de l'idioma neutral de tota la humanitat futura.

Aquesta comprensió esperantista ens dóna l'orientació de la Kataluna Esperantista Federacio.

I com a primera prova de conseqüència i de fidelitat, havem substituït la portada del KATALUNA ESPERANTISTO que presentava la limitació i fronteres polítiques de l'antic Principat de Catalunya, de les « quatre províncies » Tarragona, Barcelona, Girona i Lleida, pels conceptes subs-

tanciosos que no havem de passar sense llegir-los ben sovint fins a fer-los imperatius en la consciència de tots.

KATALUNA per a nosaltres no ha de tenir cap sentit polític, sinó lingüístic, perquè el nostre problema d'esperantistes avui no és polític, sinó lingüístic. I serà una bella prova d'aquesta orientació i fidelitat la celebració a Mallorca, València i Rosselló de vinents Congressos de la Kataluna Esperantista Federació.

ACTIVITAT

El sentiment profund i la comprensió clara d'un ideal poden determinar l'esforç i el sacrifici àdhuc de la pròpia vida per tal de fer-ne realitat. La possibilitat, però, n'ha d'ésser també clara, puix que'l sacrifici inútil és poc menys que una imbecilitat. La possibilitat d'efectuar la bella realitat esperantista universal ja fou vista clara pel Mestre. I si algun esperantista mai té cap dubte, cap tel al seu ideal científicament o filosòficament, podrà desfer-lo llegint «Esenco kaj Estonteco» en el «Fundamenta Krestomatio» i veient la realització dels trenta-set anys d'esperantisme universal que confirma plenament la base de raó i de previsió que tingué el Mestre per veure clara la possibilitat, i avui ja seguretat, de la victòria esperantista al món. Qui podia preveure, sinó la vidència d'un geni integral, que la solució lingüística titllada d'utòpica pels eminents ignorants de l'esperanto havia de fer-los emmudir i avergonyir tan aviat? Qui gosarà avui aixecar la veu contra la prova victoriosa de trenta-set anys, quan ja no hi ha ciutat al món prou gran a contenir els concurrents a un Congrés general esperantista, quan ja els xovinistes francesos han cridat alarmats per la rivalitat internacional de l'esperanto sobre el francès en mantes ocasions, i quan veiem els esperits com per exemple Herriot a França i Rovira i Virgili a Catalunya encarnant una nova realitat a favor nostre contra la rància i hermètica realitat que'ns barrava el pas, fent-nos reaccionar amb més força, de Poincaré i Puig i Cadafalch? — No ens és possible de citar tots els fets com la importància pràctica de l'Universala Esperanto Asocio i l'interès a la Lliga de Nacions, la utilitat en la radiotelefonía, l'ús en els congressos de Comerç i Fires de Mostres, i de catòlics, proletaris, etc., etc., que va establínt-s'hi de l'Esperanto. Però aquesta bella realitat es va fent sentir cada dia més arreu, i ens estimula a complir el nostre deure d'esperantistes. I el fet de compenetrar-se la Kataluna Esperantista Federació amb tots els elements i grups esperantistes del nostre territori, la solidaritat que senten i sentim cada dia més, la sensació de l'eficàcia de l'esforç que fem cadascú i tots plegats, explica el revifament i la nova empena dels grups i societats «Barcelona Stelo», «Nova Sento», «Paco kaj Amo», etc., que farem extensiu a tots els elements iniciats del nostre territori, amb visites de propaganda i d'orientació, que preguem a tots de demanar-nos per tal d'ordenar la campanya a fer des d'ara i que culminarà en el vinent congrés de la nostra Federació.

NECESSITEM DINERS

Els demanem amb la mateixa ingenuïtat del noi que demana berenar quan n'és hora. Amb la mateixa seguretat que no'ns seran negats, perquè comencem oferint nosaltres personalment els nostres diners a més dels nostres esforços. En efecte la nostra actuació durant el període 1924 a 25, en la Junta Directiva de la K. E. F., reunint-nos adés a Barcelona adés a Terrassa que són les dues ciutats de les quals hi ha elements que la componem, i altres despeses personals motivades pel càrrec respectiu, qu'haurérem de pagar de la nostra butxaca privada, pujaran de 50 a cent pessetes a cadascú. — Amics i confederats, en ésser nosaltres elegits en el Congrés de Vich, cap no va sentir avinent d'agrair l'honor, perquè tots vàrem sentir caure damunt les espatlles el deure del càrrec. No som un comitè honorari, sinó un comitè laborari. Per a tenir l'honor, no us demanariem res més després de l'elecció. Però per a fer la labor necessitem a més del nostre esforç especial, i dels nostres diners, el vostre ajut voluntari, sinó d'especial labor i d'aportació metàl·lica alhora, al menys l'econòmic. Hi ha un terme equitatiu d'ajut qu'esperem acceptareu i complireu tots: trametre'ns aquest any cada membre de la K. E. F. dues adhesions, dos membres nous a la K. E. F., o una adhesió i 50 pessetes, o bé 100 pessetes.

Tot i éssent ja milers els esperantistes de llengua catalana, la K. E. F. compta ara només uns trescents membres, després d'una cinquantesena de nous, o baixes retirades, qu'havem aconseguit en els dos mesos de la nostra actuació. — Havent liquidat totes les despeses pendents i hagudes des de la nostra entrada fins avui, ens trobem qu'amb unes noranta pessetes en caixa i unes quantes quotes a fer efectives, és a dir qu'amb prou feines podem pagar la publicació i tramesa del present número del KATALUNA ESPERANTISTO. I nosaltres i tots vosaltres volem que surti cada mes. La nostra demanda d'ajut és, doncs, plenament justificada i imperiosa i no podem dubtar que'ns l'atendreu, puix qu'en una o altra de les tres formes exposades tots podeu fer-ho.

Dos anys enrera la nostra Federació comptava amb un nombre de vora cinccents membres. Per a tenir vida pròpia en necessita el nombre mínim de 600. L'esforç que tots i cadascú havem de fer ens permetrà, si tots compleixen, d'arribar l'any vinent al dit mínim, si cadascu aporta dos federats nous, o bé 100 ptes. o bé 50 ptes i un federat nou; si tu sol particularment ens envies cent pessetes, o un federat nou i cinquanta pessetes, o bé dues noves adhesions de federat. — Totes les remeses poden adreçar-se al caixer Ramon Marsà, carrer St. Joan, 32, Terrassa; o bé al secretari, Marian Solà, carrer St. Francisco, 12, Terrassa; o al president, D. Dalmau, carrer València, 245, Barcelona.

COMPLINT EL NOSTRE DEURE

Des del número vinent publicarem en el KATALUNA ESPERANTISTO una nota de l'Administrador i una altra del Caixer detallant el moviment de la «Kataluna Esperantisto Federacio», perquè és un deure i una necessitat per l'ajut i la confiança que'ns devem, que sapiguen tots l'estat i la marxa de la nostra organització capdal.

Nogensmenys volem complir el deure d'estudiar i atendre tots els plans i projectes de propaganda i d'acció econòmica que'ns siguin presentats i viables, i, abans del pròxim congrés, mirarem de reunir en consell consultiu tots els presidents de grups i societats esperantistes pertanyents a la K. E. F., per tal d'anar al Congrés conscients tots de les qüestions a tractar-hi.

Nogensmenys curarem de fer examens de capacitat i de professorat per premiar la tasca dels alumnes estudiosos i dels professors intel·ligents i aplicats. — Sense aquests elements no hi hauria hagut esperantisme útil al món; i, doncs, han d'ésser degudament atesos i estimulats.

No cal dir que'ls Jocs Florals Internacionals que constitueixen un timbre de glòria de la K. E. F. per l'atenció que sempre'ls ha atorgat i l'èxit assolit i que'ns recorden la intel·ligència i devoció per l'esperanto del nostre pioner Pujalà i Vallès que va plantar-ne la llavor en el Congrés Universal a Barcelona, mereixeran la cura més entusiasta per tal d'aconseguir en el Certamen vinent la dignitat i la magnificència que requereixen.

XVI^a Universala Kongreso de Esperanto en Wien

6^a-14^a de Aúgusto 1924^a

Denove falas sur min la tasko verki raporton pri la Granda Internacia Festo de la Esperantistaro.

Antaŭ ol atingi la belan aŭstrian ĉefurbon, mi volis pasigi kelkajn tagojn en la montara regiono de tiu ĉarma lando, kaj tial mi haltis en urbo Salzburg, kie ekzistas krom multaj allogaj vidindaĵoj grupo da entuziasmaj

kaj perfekte nian lingvon parolantaj samideanoj. En hotelo Wolf Dietrich, kiun mi rekomendas al ĉiu vizitonto de la urbo, sidas ankaŭ la esperantista grupo kaj la ĉefkelnero parolas nian lingvon. De tago al tago alvenis en la urbon novaj samideanoj el diversaj landoj, tiamaniere ke ĉiuvespere en la salono de la grupo, ĉiu antaŭ sia bierglaso, ni havis internacian kunvenon. Speciale miaj samurbaroj estas jam tre konataj en Salzburg per korespondado kaj ankaŭ per antaŭaj vizitoj; tio estas sendube la kaŭzo ke mi estis tre kore akceptata kaj ĉiam gvidata de afablaj samideanoj por travidi la urbon kaj ĝiajn admirindajn ĉirkaŭaĵojn. Ĵus antaŭ unu monato la grupo publikigis Gvidlibron de Salzburg en Esperanto, kiu enhavas specialaĵon, tio estas: Programo por pluvaj tagoj; kaj efektive tio estas oportuna ĉar la pluvo estas tre ofta en la lando kaj mi povas tion ĉi atesti per la sola rememoro kiun mi devis alporti kun mi el Salzburg: pluvombrelo.

En la antaŭtago de nia komuna forveturo al Wien, vespere, en la salono de la grupo okazis salutkunveno kun ĉeesto de lokaj aŭtoritatoj, Salzburga gesamideanaro kaj granda nombro da eksterlandaj esperantistoj, ĉar en la lasta tago alvenis ankoraŭ la karavano de S-ro Poncet de Lyon. Mi volas el tiu ĉi kunveno raporti nur pri okazintaĵo kiu tuŝas la katalunajn samideanojn: intér la diverslanduloj kiuj devis alparoli la kunvenon troviĝis ankaŭ mia nomo, sed kiam S-ro Mangada kaj lia stabo sciigis pri tio tuj ekstaris, turnis sin al la Prezidanto de la Grupo kaj kun grandaj gestoj protestis ke kataluna esperantisto estas parolonta inter la naciaj salutantoj: bedaŭrinde la Prezidanto submetiĝis al minacoj de tiuj ĉi ĉarmaj sinjoroj, kiuj, laŭ diro de holandano, donis sufiĉe altan montron de sia samideaneco kaj de sia vantata homaranismo. Mi nur bedaŭras ke tio malebligis al mi publike esprimi mian dankon por la afabla akcepto kiun mi havis en Salzburg, kaj krom tio mi devis ankoraŭ aŭskulti longan kaj plorigan paroladon de S-ro Mangada kaj de iu el liaj kamaradoj, tiel longan kaj tedan, ke post ilia sopirata fino, neniu alia persono povis paroli pro manko da tempo.

Merkredon, la 6^{an} de Aŭgusto matene kune kun miaj Salzburgaj geamikoj ni forveturis per vagonaro al Linz kaj de tie sur vaporsipo tra la Danubo al Wien, kie ni alvenis je la sesa vespere. Mi ne volas priskribi la ravan vojaĝon por ne trolongigi la raporton, de ĝi mi certe konservos ĉiam agrablan rememoron. Ĉe la bordo de la riverego atendis nin samideanoj kun esperantistaj flagoj kiuj akompanis nin per tramo al la Akceptejo.

Jen mi volas nun rakonti anekdoton, kiun mi dediĉas al S-ro Mangada, laŭ lia diro mem tre ŝatanto de anekdotoj. Kiam multaj kongresanoj, tro ŝargataj per siaj valizoj, pretendis surgrimpri la konvenan tramon kiu atendis antaŭ ili, ili estis tre surprizitaj ĉar en ĝi oni enlasis nur la karavanon de U. E. A. gvidata de S-ro Poncet; kaj multaj esperantistoj kiuj pli rapidis ol la karavananoj estis devigataj longe atendi kaj eĉ iom marŝi kun valizoj sur la dorso por preni novan tramon. Ke tio ĝenis la samideanojn S-ro Poncet mem tion komprenis kaj senkulpigis sin. Sed, malgraŭ la okulvitroj, S-ro Mangada, kiu ankaŭ vojaĝis kun la karavano de U. E. A. ŝajne ne ri-

markis tion, ĉar en la kunsido de la morgaŭa tago li petis la parolon kaj starigis por laŭdi la grandan sukceson kiun ili havis per tio ke ili surgrimpis la tramon antaŭ la nazo de la starantaj samideanoj, kaj pro tio li rekomendis al ĉiu aliĝon al U. E. A. forgesante ke sur la trotuaro troviĝis eble pli da U. E. A.-anoj ol interne de la veturilo. Mi plej respektive rekomendas al S-ro Mangada, ke li elektu temojn vere indajn de granda kunveno, ĉar ni, ĉiulandaj esperantistoj, sidas en kongreso por aŭdi kaj diskuti pri io pli grava ol tio, ĉu li pli-malpli feliĉe surgrimpis veturilon. Kaj por konstati ke tio estas ne nur mia persona opinio sufiĉas legi tiun paragrafon el la raporto pri la Wiena Kongreso, publikigita en n° 205^a el Esperanto Triumfonta, ĝuste sub la nomo de tiu ĉi sinjoro; ĝi diras jene: Kelkaj esperatistaj oratoroj devas ankoraŭ nepre eduki sin paroli nur laŭteme kaj ne rakonti cent bagatelaĵojn, kiuj bone taŭgas ĉe la biertablo sed ne por oficiala kunsido».

La Loka Komitato de la XVI^a organizis la kongreson kun granda sekreto, ĉar neniu ion sciis pri la programo kaj nenion pri la kongreso oni povis legi en la esperantista gazetaro; tio estas bedaŭrinda fakto kiu timigis multajn alveturantojn kaj ne varbis tiujn personojn, kiuj nur post propagando lasas sin treni. Ankaŭ la unua impresio kiun oni ricevis en la Akceptejo ne estis tre alloga, ĉar tial ke ĉiu kongresano devis sin turni al la sama oficejo fariĝis tie granda tumulto kaj nur post longa puŝado oni sukcesis atingi la oficiston kaj pridemandi lin: almenaŭ tiel okazis en la unua tago, kiam kongresanoj staris en la Akceptejo pli ol dum horo kaj duono antaŭ ol ili povis alproksimiĝi al la oficistoj kaj tio certe estis evitebla per iom pli bona organizado.

Vespere post vespermanĝo, mi vizitis la Esperantistan Kabaredon; mi povas gratuli por la bona aranĝo de la kabaredo, por la perfekta muzikistaro, por la dece aranĝita scenejo, por la bona manĝoservo, sed mi tion ne povas fari por la verkoj el kiuj konsistis la programo. En ili mankis la sprito kaj la bonhumoro kaj tio estas la kaŭzo ke la samideanoj ne plenigis la salonon en la sekvantaj tagoj; krom tio ripeti la saman programon la tutan semajnon estas ja eraro. Kiel ni sopiris al la Nürnberga Kabaredo, al la trupo de Baghy, kiun ni ne vidis en Wieno, kvankam antaŭanoncita en gazetoj.

Ĵaŭdon, la 7^{an} de Aŭgusto, matene je la deka, en salono de la Koncertejo, grandega konstruaĵo, sidejo de la Kongreso, okazas la interna malferma kunsido (la solena malfermo okazonta nur la 10^{an}); D-ro Privat, kiu prezidas, malfermas la diskuton pri la raporto de U. E. A.: li parolas pri la iom pli favora stato de la Asocio, bedaŭras ke ĝi ne kalkulas ankoraŭ 10,000 membrojn kaj admonas al ĉiu varbi novajn ĝis atingo de tiu ĉi nepre necesa nombro. Li ankaŭ petas ke oni subskribu monon por la radio-stacio kiu estos je la dispozo de la esperantistoj se sufiĉa kvanto estos kolektata (legu la artikolon pri tio en la antaŭlasta numero de la gazeto «Esperanto»). Post mallonga debato la raporto estas aprobita kaj oni fermas la kunsidon.

Posttagmeze okazis sennombraj fakaj kunsidoj. Ĉiutage je la tria horo oni povis veturi per luksa, ja tre komforta tramo, al la imperiestra palaco en Schonbrun; simpatia tramisto dum la veturado tra la homplenaj stratoj per perfekte komprenebla Esperanto raportis al la diversnacia societo pri la monumentoj kaj konstruaĵoj videblaj. Mi ne raportos pri la vizito al la palaco ĉar tio estus tre longa.

Vendredon, la 8^{an} de Aŭgusto, matene okazis ankoraŭ fakkunsidoj. Kiel reprezentanto de K. E. F. mi ĉeestis la kunsidon de la Konstanta Reprezentantaro; tie renkontiĝis pli ol dudek delegitoj de naciaj societoj sub prezido de S-ro Merchant, brita delegito, S-ro Edmonds sekretario kasisto kaj D-ro Privat, svisa delegito. La sekretario legis la raporton pri la agado de la K. R. kaj pri la kasaj aferoj; el tiu ĉi raporto oni povas konstati ke nia K. E. F. estas la sola societo, el Iberiaj landoj, kiu akurate pagis sian kotizaĵon al la K. R. kaj sekve laŭleĝe ĝi sola rajtas voĉdoni en la kunsido. Post diskutado estas preskaŭ unuanime akceptita la ŝanĝo proponita en la kontrakto de Helsinki, t. e. ke de nun la Centra Komitato, elektita por tri jaroj, interkonsente de U. E. A. kaj de la K. R. (Naciaj Societoj) havos la zorgon organizi la Universalajn Kongresojn de Esperanto, kaj sekve ne plu ekzistos la Konstanta Kongresa Komitato kiu ĝis nun havis tiun taskon. Oni aprobis ankaŭ ke la oficoj en la Centra Komitato daŭros tri jarojn kaj ke ĝi rajtos disponi pri la kaso de la K. R. kaj la mono restanta en la kongresa kaso sed kun la devo prezenti bilancon de siaj elspezoj por aprobo de la K. R. en ĉiu kongresa kunveno. Oni decidis akcepti kun bedaŭro la eksigon de S-ro Chavet el la Centra Komitato, esprimante al li dankon por la multa laboro kiun li faris por nia movado kaj unuanime estas elektita por lia posteno la franca samideano S-ro Rollet de l' Isle. Oni akceptis ankaŭ mian proponon ke tiuj samideanoj kiuj ne apartenas al nacia societo, nek al U. E. A., kaj tiel neniel helpas nian movadon, se ili aliĝas al la Kongreso devas pagi iun kotizaĵon por subteni niajn internaciajn instituciojn.

Dua kunsido de la K. R. okazis ankoraŭ vespere: oni aŭdis unue paroladon de aŭstra samideano, kies nomon mi forgesis, pri propagando entreprenota kontraŭ Ido; feliĉe en Katalunujo ni tute ne devas okupi nin pri tiu malgaja afero. Poste, D-ro Privat anoncis ke por la venonta jaro venis neniun invito por Kongreso, kaj sekve la Centra Komitato devas aranĝi la aferon; li volis aŭdi la opinion de la ĉeestantoj pri la organizo de la Kongresoj kaj pri tio ĉu ne estus pli bone ke ili okazu nur dujare kaj en la intertempo organizi teknikajn konferencojn pere de Esperanto kiuj havus eble pli da efika rezultato; diversaj opinioj esprimiĝis sed la plej ofta estis ke en la venonta jaro ne okazu kongreso se nur neniun propono alvenos. Multaj kongresanoj deziris ke kongreso okazu en Italujo, sed tio estas nun nebla pro politikaj cirkonstancoj. La delegito de la Dana Societo diris ke eble liaj samlandanoj estas pretaj inviti la Kongreson por la venonta jaro. Tiu ĉi demando pri la organizo de Universalaj Kongresoj estas tre interesa afero

kaj tre malfacile estas respondi al ĝi rapide; tial mi intencas por tio verki specialan artikolon aperontan en alia numero de nia gazeto.

En la sama vespero okazis ankaŭ la Blindul-Koncerto kaj alia koncerto en la Kongresejo.

Sabaton, la 9^{an} de Aŭgusto, matene denove fakkunsidoj kaj vizito al Arta Muzeo. Vespere en la salono de la Kongresejo ni havis la plezuron aŭdi radioparoladojn de niaj pioniroj pere de laŭta parolilo kiu prezidis la ĉambron; poste oni havis ankoraŭ radio-koncerton.

Dimanĉon la 10^{an} de Aŭgusto, en la grandega festsalono en la Kongresejo, je la deka matene okazis la solena Malfermo de la XVI^a: la salonego prezentis plej belan aspekton. Sur la podiumo sidis la urbaj kaj landaj aŭtoritatoj, delegitoj de registaroj, la loka komitato, naciaj delegitoj, k. c. Ekludis la orgeno kaj poste kantistaro per piana akompano perfekte kantis nian himnon kiun ĉiu aŭskultis stare. Oni ne permesis al kongresanaro kunkantikaj mi tion bedaŭras ĉar la impresoj ja estas multe pli imponaj se ĉiuj ĝin kantas unuvoĉe kaj kun akompano de orgeno; la voĉo de malmultaj kantantoj sonis tro mallaŭte en la granda salonego. D-ro Dietterle prezidinto de la antaŭa kongreso malfermas la XVI^{an} kaj proponas kiel prezidanton de la nuna D-ron Mill becke, kiel Sekretariojn S-rojn Kreuz, Edmonds kaj Smital kaj kiel vicprezidantojn diversajn personojn pri kies nomoj mi bedaŭrinde forĝesis. Post la salutparolado de la Prezidanto kaj fervora ovacio al S-ino Zamenhof kaj ŝia juna filino, salutas la Kongreson reprezentanto de la Ministro de Publika Instruado kaj la Vicurbestro de Vien; iliaj vortoj estas tuj al Esperanto tradukitaj. D-ro Privat diris poste sian ĉiam atendatan paroladon, kun granda elokventeco, kaj post li parolis la delegitoj de registaroj, inter kiuj la diplomatia ministro de Pola Respubliko en Vien kiu kolektis bruan aplaŭdadon ĉar li parolas nian lingvon. Post mallonga paŭzo, ankoraŭ salutis la kongreson 43 delegitoj el diversaj nacioj per unu frazo en sia propra idiomo kaj la sama en Esperanto. Bedaŭrinde tiun ĉi fojon ankoraŭ oni ne aŭdis la voĉon de kataluno, ĉar S-ro Mangada, kubano, kiu pro alfabeto ordo estis parolonta antaŭe bonvolis min malŝarĝi de tia tasko, kaj salutis la kongresanojn en la nomo de la hispana registaro, de la baska-esperantistoj, de la katalunaj, de la valenciaj, de la andaluziaj, de la kastiliaj, eĉ de la balearaĵ samideanoj; oni konstato ke liaj ŝultroj estas sufiĉe larĝaj kaj pli larĝa ankoraŭ lia senĝeno. Estas mia devo tie ĉi danki lin por la nepetita favoro kaj por la afabla intenco kiu lin kondukis al tio. Ĉar tiel bone li sukcesis reprezenti pli ol unu nacion, en venonta kongreso mi pensas prezenti proponon similan al tiu ĉi: Por ŝpari la longan tempon bezonatan por la salutoj de naciaj delegitoj ni konfidas al S-ro Mangada, kiu tiel facile scias tion fari, la ŝarĝon saluti en la nomo de ĉiuj nacioj kiuj ĉeestas la Kongreson. Mi pensas ke ĝi estos unuanime akceptata.

Kompreneble mi protestis pri tiu ĉi uzurpado ĉe la Prezidanto de la Centra Komitato kaj kvankam la senkulpigo kiun li donis al mi ne tute kon-

tentigis min mi scias ke li malaprobas tiun faron, kaj en la nomo de la K. E. F. mi devas diri ke ni ne toleros tion en estonta Kongreso.

Post la paroloj de la naciaj delegitoj finiĝis la solena malfermo de la XVI^a Kongreso de Esperanto.

Vespere en la granda salono okazis rimarkinda koncerto, unu el la plej belaj festoj el la tuta kongreso.

London, la 11^{an} matene, okazis Ĝenerala Laborkunsido, en kiu estis legataj kaj post diskuto akceptataj la raportoj de niaj lingvaj institucioj de la Konstanta Kongresa Komitato kaj de la Centra Komitato. Oni akceptis ankaŭ diversajn deziresprimojn koncerne la vortarojn. Diskuto estiĝis ankoraŭ pri la organiza demando; oni bedaŭrinde perdas ankoraŭ tro multe da tempo en tiuj jam tedaj debatoj.

Je la tria posttagmeze oni malkovris en la fasado de Hotelo «Hammerand» en Florianigasse, kie nia Majstro loĝis dum siaj studentaj jaroj en Wien, Memortabulon. Granda amaso da samideanoj plenigis la straton kaj aplaŭdis la paroladojn de la Re prezentanto de la Urbestro, de D-roj Privat kaj Blassberg kaj de S-ro Schade, Sekretario de la Loka Komitato. Post tio ĉiuj kongresanoj renkontiĝis antaŭ la Urbdomo kie oni faris fotografajn.

Vespere en la Bürgenteatro okazis la ludado de «La Malŝparulo», sorĉfabelo de Raimund, tradukita de S-ro Zwach. La verko entute plaĉis al la aŭdantaro, la aktoroj bone ludis kaj elparolis la lingvon; nur iom ĝenis min frazoj kiel plaĉas min, estis min, diras min, k. c. tute malkonformaj al la kutima uzado, ankaŭ la uzo de la vorto lernejo en la senco de pentrarta skolo ŝajnas al mi nepardoninda, sed tio estas malgravaj pekoj facile forviŝeblaj. Ĉe la fino de la ludado oni longe aplaŭdis la aktorojn kaj tradukinton de la teatraĵo.

Mardon, 12^{an} okazis ankoraŭ nova Laborkunsido, kiun mi ne povis ĉeesti ĉar mi devis jam forveturi, kaj vespere nova prezentado de «La Malŝparulo». Merkredon, la 13^{an}, okazis la Ferma Kunsido kaj vespere Adiaŭna Festo en la Wiena Naturparko Prater.

Fine jaŭdon, la 14^{an}, la ekskurso al la monto Semmering, pri kiu ankaŭ mi ne povas raportti.

Ĉu la XVI^a Kongreso estis sukceso? jes kaj ne. 3500 personoj aliĝis; laŭ la nuna stato de la movado oni rajtis esperi ke pli vasta nombro da kongresanoj kolektiĝos en Wien. Sed se ni aliflanke konsideras ke la XVI^a estas organizita preskaŭ sen propagando, kun malmultaj informoj, sen iu klopodo allogi vizitantojn, kaj ke tio estas kaŭzo ke multaj esperantistoj restis hejme, ni devos konfesi ke estas ja sukceso ke pli ol tri mil personoj veturis al la Kongreso, eĉ ne konante la programon kiun oni en Wien ĝuos.

MARIAN SOLÀ

Jen bela produktaĵo de la inspiro de nia kara kataluna samideano kaj fervora esperantista poeto, Artur Domènech, kiu meritis la unuan honoran mencion al la Natura Floro de la X^aj Internaciaj Floraj Ludoj.

La naskiĝo de Amo

Devizo:

Amo, animo de l' mondo

Kiam, ĵus l' unuan fojon, ekrugiĝis oriento
per magiaj fajraj ruĝoj de l' giganta suna flam' ,
jen brilegis la rideto de l' Kreint' en firmamento,
kaj tuj, kiel nub' maldensa disigita de la vento,
tra la mondo disvastiĝis ĵuse naskiĝinta Am' .

Tiam, pro influ' magia, ekskuata de fervoroj,
ĝoje tremis kaj sin sentis ekvivadi la natur' ;
kaj pleniĝis la sfer' tuta de belaĵoj, de koloroj,
de lumheloj, de bruetoj, de parfumoj, de sonoroj,
de belec' , de poezio kaj de revoj pri plezur' .

Pli ol iam palpebrumis en ĉielo la stelaro
kiel miloj da okuloj surprizitaj de la mir' ;
baldakenon similante de grandega ĉialtaro
la ĉiela blua sfero reflektiĝis en la maro
kiel pluv' de diamantoj sur pavimon el safir' .

L' ombroj noktaj, malrapide forpuŝataj de la honto
pro malvenko dum batalo longedaŭra kontraŭ lun' ,
kun fiero sin solene kaŝis preter horizonto,
dum per heiradi' ricevis sur la supro de la monto
blanka neĝ' l' nnuan kison de la fajrlumanta sun' .

Kaj la neĝo transformiĝis, pro mil lumaj variantoj,
en mirindan katarakton, je la sorĉ' de tiu kis' ;
el la mont' malsuprenfalas superŝut' da diamantoj,
pluvoj da rubenoj, perloj, milfacetaj brilantoj,
kaj kaskadoj perlamotaj kun nuancoj de turkis' .

Ekvekiĝis malproksimo: kaj la tulo de nebuloj
de l' venteto disŝirita, kvazaŭ delikata gaz',
transformiĝis en nubetojn orumitajn de sunbruloj
kiuj ŝajnis, super kampoj el smerald', argentmakuloj
sur kolosa plafonego el safiro kaj topaz'.

Murmuranta rivereto, de l' florej' kristalserpento,
ekkantetis, trobador' ebriiĝinta je nektar';
florojn kisis; serpentbrilis kvazaŭ strio el argento;
plikreskinte ĝi kuniĝis kun la fluo de torento
kaj, iĝinte riverego, forkuradis ĝis la mar'.

Heligante la sablaron per blankhelo brilanta,
ambroperla ŝaŭmo brilis sur marondoj, kiel kron';
kaj la ondoj ekludetis sur sablaro diamanta
dum, de l' malkvieta maro litanie resonanta,
kun eterna ritmo eĥis, ĉe l' rokejo, la kanzon'.

La kreskaĵoj sin ornamis kun la perloj de l' ros' brila;
font' murmuris ĉe la ombro de kvieta arbaret';
aromiĝis la aero tuta per arom' subtila;
la burĝonoj, sur tapiŝo verda kaj velursimila,
floris, kun krakad' de kisoj, de l' florej' en la kviet'.

Arogante malfaldiĝis la folioj de la floroj,
kvazaŭ roboj kun plej ĉarma bril' de silko kaj velur';
la tapiŝon verdan brodis mil diversaj florkoloroj;
la kamparo tuta, plena de la floraj bonodoroj,
iĝis templo kaj sankteĵ' de poezio kaj plezur'.

Ekresonis la trilado de la birdoj en aero,
kvazaŭ en la templo sonus solenludo de orgen':
kaj la triloj de l' birdaro suprenflugis al etero,
kvazaŭ svarma babilado de anĝeloj sur la tero,
kvazaŭ ĥoro de serafoj kaj keruboj en eden'.

Ĉio, sur ĝojanta tero, ekridetis de plezuro
kaj fandiĝis unusente en komuna ĝojaklam':
la parfumoj de la floroj, de l' venteto la murmuro,
la trilado de la birdoj kaj la bluo de l' lazuro,
ĉio, ĉio, gaje festis, pro la eknaskiĝ' de Am'.

Kaj de la moment' unua, de l' natur' en la komenco,
 triumfante sur la tero estis Am' unika reĝ',
 ĝi animo de la mondo, ĝi de l' vivo la esenco,
 ĝi ĉiela senditaĵo kies forto kaj potenco
 tuj montriĝis per regado de mistera amoleĝ'

Tuj ekamis la venteto petolema l' ĉarmajn florojn,
 inter ili ludetante kun murmuroj de pasi',
 disportante tra la aero ebrügajn bonodorojn,
 kantetante tre mallaŭte dolĉajn, mildajn fajfsonorojn
 kiuj sonis en floreto kiel ama melodi';

Tuj ekamis ankaŭ unuj la aliajn la floretoj
 de l' herbej'; sekretportisto estis blanka papili';
 por fidela traïrad' de flor' al flor' kun amaj petoj,
 al flugila kuriero, je l' ricev' de l' amsekretoj,
 ĉiu floro pagis guton da dolĉega ambrozi'.

Tuj ekamis la birdeto flirtadante kun gracio
 l' ampepantan parulinon, inter branĉoj, apud nest':
 iĝis tiam la branĉaro, sub la ombroverd', podio
 kie trile sonoradis, kun mistera harmonio,
 ĉu pasia madrigalo, ĉu triumfa kant' de fest'.

Kaj ekamis en kaŝejoj de arbar' la sovaĝbestoj;
 kaj la fiŝoj rapidmovaj en la fundo de la mar';
 kaj la fortaj rabobirdoj en la altaj siaj nestoj
 kiuj, kvazaŭ nevenkeblaj fortikaĵoj, sur la krestoj
 kuŝas el ŝtonegaj blokoj, de la suproj de l' montar'.

Eĉ la ĝermoj interamis sin, sub ter', kun antaŭsento
 de l' florado de printempo, de l' fruktado de aŭtun':
 krevis imitante kisojn, de l' mallum' en la silento,
 kaj de l' idoj oferdonis la branĉaron al la vento,
 la radikojn al la tero, kaj la fruktojn al la sun'.

Ĉiuj teraj kaj ĉielaj elementoj de l' naturo
 allogataj de amsento kun fervor' dediĉis sin
 al kreado, sur la tero, de vivanta amfiguro
 harmonie laborante, klopodante en konkuro
 por plej bela, kaj perfekta, kaj miriga krei ĝin.

Tero, maro, kaj ĉielo, penon kaj materialon
 por modeli l'amfiguron ekliveris en komun' :
 ter' provizis por la korpo alabastron kaj opalon;
 mar' por dentoj blankajn perlojn kaj por lipoj ruĝkoralon;
 por hararo oran silkon la radioj de la sun' .

La helbuo de l' lazuro kun la mildo de gazelo
 por okuloj kunfandiĝis, per magia sorĉkombin';
 vangoj iĝis el du rozoj; pruntis voĉon la kardelo;
 kaj al palma beltalio aliĝinte perla helo,
 kiel ŝpruc' de kisesenco, eknaskiĝis la virin' ,

Kaj de tiam, de l' komenco de la mondo, virin' restas
 la sanktejo kie ardas la eterna ama flam' :
 celo gaja de la vivo, ŝi per sia ĉarmo estas;
 kaj, vivanta amfiguro, tra l' jarcentoj ŝi atestas
 ke sur ter' la vivo floras ĉar en ĝi reĝadas Am' .

ARTUR DOMÈNECH

Eloe (*)

En arbara soleco ŝi kreskis, malproksime de la homoj, gracia kiel la lilioj de ŝia ĝardeno, pura kiel ili.

Fiere rigardis la maljuna patro sian Eloe; lia celo dumviva estis: gardi tiun infanon kontraŭ avidoj, tentoĵoj, peko... kaj ŝi kreskis tiel bela, kaj ŝiaj grandaj, malhele bluaj okuloj estis en ŝia nekonscio tiel infane senkulpaj.

Dum aŭtuno, kiam la arboj deĵetis la purpuron kaj oron de siaj vestaĵoj, kvazaŭ ili deziregis fordoni sin al la suno en lasta kiso... Kiam la tero fruktograveda ŝajnis sveni pro ĝuo patrineca...

Eloe ne aŭdis la potencajn voĉojn de la naturo, ne komprenis kaj ne deziris kompreni ĉi tiun misteron, kiun ĉirkaŭ ŝi kreis la amo.

* Premiita en la Xaj Floraj Ludoj.

Dum printempo, kiam la floroj kliniĝis en dolĉa senforto forskuante la fruktigan polenon...

Kiam en sufokaj lunaj noktoj kantis la najtingalo kaj la rozoj disvastiĝis ebriiĝan bonodoron...

Kiam la birdoj pretiĝis la nestojn...

Papilioj persekute postflugis sin...

Ŝi sola ne sentis la revigan agordon...

Ŝiaj oreloj estis fermitaj por la misteraj, tentaj vokoĵ de la naturo...

Ŝiajn ĉarmajn, infanajn okulojn eĉ por momento ne kovris nebulo de sopiro...

Ŝi ne konis ĝin...

Sed foje...

Vespero krepuskis.

Ŝi revenis kun la ŝafaro de la altaĵoj, la purpuraj briloj de la suno metiĝis sur ŝiajn nudigitajn brakojn, kiel kisoj... Venteto muĝadis...

Kaj subite kun la muĝo de l' arboj miksiĝis flustreto:

«Venu kun mi!...»

Ŝi returnis sin:

Antaŭ ŝi staris junulo gracia, forta, bela, brilis liaj nigraj belegaj okuloj.

Ili ŝajnis al Eloe kvazaŭ arbaraj fontoj: kvietaj, profundaj... du steloj falintaj de la ĉielo... kaj kiam ili ekbrilis je ŝia rigardo, ili memorigis ŝin pri ĉielo antaŭ fulmotondro en malproksima fajro de fulmoj.

«Venu kun mi...» lia voĉo allogis ŝin per nekonata kareso: «Bela vi estas kiel viaj floroj arbaraj, en la faldoj de via vestaĵo vi portas trankvilon, kvieton... paco fluas el vi. Venu kun mi...» Forta brako ĉirkaŭprenis ŝin direktante en la malhelon de vojeto kondukanta inter piceoj... en malsekantan, abisman profundon...

Ŝi ektemis... ŝi ekrigardis la ŝafaron irantan sur la sunbrilanta vojo, sen paŝtistino.

«Mia patro!?»

«Vi revenos al li... li havis vin dum tiom da jaroj... ĉu por tiu maljunulo ekfloris via ĉarmega beleco? Ĉi ĝojigis lin jam tro longan tempon... mia lilio. Mi kondukos vin en landon, kie la amo havas sanktejon, mi montros al vi, kompatinda infano de montoj, novan mondon nekonatan kaj ravan... venu nur!»

Kaj li kondukas ŝin en la malhelan profundon de piceaj arbaroj.

Estingiĝas la sunaj radioj.

Krepuskiĝas.

Malseketa malvarmo...

Kaj en ŝia animo, unuan fojon dumvive, timo vekigiĝas...

La arbaro, tiu arbaro, en kiu ŝi kuris ĉiun tagon, ŝajnas al ŝi tiel fremda hodiaŭ kaj malamika... ŝi ne ekkonas ĝin preskaŭ.

Tiel strangaj voĉoj el ĝi aŭdiĝas hodiaŭ al ŝi: iaj vokoĵ fremdaj, nekompreneblaj...

Kion ili signifas?... kion?

La vivo krias...

Kaj jen la arbaro finiĝas: en la radioj de l' suno vidiĝas herbejoj plenaj de floroj, tuberozoj bonodoraj ŝajnas bari al ili la vojon, akra odoro de diantoj kaj levkojoj leviĝas kiel fumo el incensiloj, kaj jen densaĵoj de rozoj ŝajnas ankoraŭ nepaŝitaj, malantaŭ ili blankas muroj de iu gotika kapelo: ĝian pordon hedero surkreskis, kvazaŭ kurteno... kaj jen sojlo!

Li levis la hederan kurtenon kaj duone petas, duone ordonas:

«Eniru Eloeo!»

Ŝi ekhezitis dum momento, mallonga kiel ekbrilo: ŝi ekvidis la patron atendanta maltrankvile... vane... la ŝafojn sen paŝtistino kaj la internon de la kabano... mizeran, al ŝi tiel karan... ŝi levis la okulojn kaj renkontis la flammajn pupilojn de l' viro... Ŝi eniris...

Vasta ĉambro dronis en la krepusko, de la plafonarkoj je maldikaj, oraj ĉenoj pendis lampo purpura, ĝia sanga brilo lumetigis elegantan larĝan kuŝejon, blankajn rozojn kaj freskojn de l' muroj.

La grandaj miraj okuloj de Eloeo rigardas la pompon de orteksitaj brodaĵoj, de lanecaj feloj kaj de floroj rospertaj kaj levas sin al li, la posedanto de ĉio ĉi.

Li staris kaj ridetis al ŝi:

«Reĝino vi estas ĉi tie...» lia voĉo karesas kiel spiroj de kisoj, kun fiera ebrio ŝi rigardas en liajn okulojn brilantajn en antaŭsento de feliĉo. «Mi amas vin... viajn okulojn, harojn, lipojn... vin tutan... ĉu vi komprenas? tutan Eloeo... Via mi deziras esti, via sola, sed ankaŭ vi volu esti la mia!» Li altiris ŝin al si kaj daŭris paroli: «La arbaro, tiu amiko via, intimulo, kamaraĉo, ankaŭ ĝi, kreu min, amas, «La branĉoj de ĝiaj arboj verdiĝas, kiam suna kareso vekas ilin al vivo. La pomarboj de via frukta ĝardeno tremadas pro ĝuo skuante polenojn... La floroj de viaj herbejoj kliniĝas al si kun malfermitaj kalikoj... La nuda brusto de l' tero fordonas sin al la kareso de l' suno kaj ekfloras... La tuta naturo vokas al amo, aŭskultu ĝian voĉon kaj komprenu, Eloeo...»

Li ĵetis flanken la densajn plektaĵojn hederajn; la luna, varmega nokto juna parolis al ŝi per potencega sorĉo...

Kanto de najtingalo sonis super florkampoj, kantis pasian sopiron, kortuŝan peton, la ĉon de pasigitaj ĝuegoj kaj volon: ilin ripeti.

Ŝi komprenis...

Nebulo malheligis ŝiajn klaregajn okulojn, ŝi levis ilin al li kun konfido, sopiro.

«Amu! amu, Eloeo...»

Lia mano per movo rapida kiel penso ŝiris de ŝiaj ŝultroj ŝian ĉemizon... en la krepusko ekbrilis kiel floro mistera la virga blanko de ŝia korpo.

Kaj ŝi ŝajnis naskita fratino de l' neĝaj rozoj...

«En la landon de eterna feliĉo... de eterna printempo mi kondukos vin.»

Kaj ankoraŭ unu fojon kiel vizio eklumetis antaŭ ŝiaj okuloj la interno de l' patra dometo, ĝis kiam... ŝi falis teren...

Pala matenkrepusko enpenetris tra la koloraj vitroj de l' gotikaj fenestroj, ŝi levis la kapon:

Ŝiaj mirigitaj rigardoj serĉis la hieraŭajn sorĉaĵojn: meze en la plafonarkoj profundaj fendoj minacis ruinfalon, en florvazoj pendetis velkaj rozoj, super la kuŝejoj araneoj plektis kurtenojn, dezerto blovis de muroj skrapitaj...

La lacigitaj okuloj de Eloë fine ekvidis spegulon kaj en ĝi la bildon de ŝia propra vizaĝo, okulojn lace malheligitajn... ve! tio ne estis plu la iamaj ĉielserenaj okuloj, el sub malviglaj palpebroj ili brilis per febrigita brilo... Kaj ŝi vidis siajn lipojn ŝveligintaj de kisoj, tro purpuraj sur la palaj trajtoj de ŝia vizaĝo... Ŝi deturnis sin de tiu ĉi bildo kun tedo kaj ia senlima pento.

Kaj ŝi renkontis la okulojn de l' viro, neniu postsigno de l' hieraŭaj flamoj, malbrilaj, indiferentaj ili rigardis ŝin el junula vizaĝo kun maljuneca trajto.

Du estingitaj torĉoj...

Du malklaraj fontoj...

Kaj ne plu rimarkis tiuj okuloj la mirindajn liniojn de ŝia korpo, ĉar ilin rigardi ne permesis la malpuraj ĉifonoj de ŝin kovranta ĉemizo, en suna brilo tiel senkompatate malpura...

Poste ili levigis al ŝia vizaĝo:

«Kia alia vi estas hodiaŭ, Eloë!»

Ŝi fleksis antaŭ li la genuojn:

«Jen via amo!... Jen la lando de eterna printempo! Ne deturnigu de mi... mi apartenas al vi... amu!!!»

Ŝiaj brakoj penadis premi lin al ŝia brusto, ŝiaj lipoj sopiris per kisoj ellogi lian kison:

«Mortigu min! Vi donis al mi sonĝon de feliĉo, ne permesu, ke mi postvivu ĝin. Miaj arboj fordonas sin al la suno sed poste mortas... ne atendas ilin malestimo, malhonoro, honto... o lasu min, dividi la sorton de miaj arboj!»

Li klinis sin super ŝi:

«Eloë... mi donis al vi, kion doni mi kapablis, ne estas mia kulpo, ke la legenda nokto de homa feliĉo finiĝas per la tagiĝo de elreviĝoj. Vi, en mi jam ne trovis la hieraŭan amaton kaj mi en vi... vane serĉas la hieraŭan Eloë...

El renversita florvazo teren falis rozoj velkiĝintaj... li surpaŝis ilin... Sur la sojlo en suna brilo desegniĝis lia forta kaj fleksebla silueto.

«Revenu!»

Ŝian malesperan krion eĥis la montoj.

Li ne revenis.

Ŝi falis apud la rozoj paŝdefruitaj kaj en sovaĝa dolora plorego surfluis ŝin... la kono de l' vivo.

Kiam ŝi levis sin, la subiranta suno agoniis malantaŭ la montoj kaj en ŝi agoniis la animo...

Velkiĝintan, surpaŝitan rozon ŝi levis... ankaŭ nun ili ambaŭ estis fratinoj.

Vane meze en flora herbejo ŝi serĉis la hieraŭan vojon: diskliniĝis antaŭ ŝi la lilioj, karlinoj sangomakulis ŝiajn piedsignojn, malgajaj senodoraj krizantemoj disigis antaŭ ŝi la densaĵon de siaj malĝojaj floroj.

Kaj jen jam la arbaro...

Ŝi returnis sin kaj rigarde ĉirkaŭprenis la floran valon per rigardo profunde malĝoja: proksimiĝis krepusko... incensilaj fumoĵoj de floroj disvastiĝis kiel hieraŭ... meze en la densaĵoj de hedero kaj rozoj trembrilis necerta, purpura lumo...

Ŝi ekvidis du ombrojn starantaj sur sojlo.

Ŝi ekspiris.

Tie jam por alia la vivo preparis nokton iluzi-legendan kaj... elrevigan tagiĝon.

Ŝi deturnis sin.

Nek ombroj arbaraj timiĝis ŝin plu, nek misteraj voĉoj allogis.

Ŝi revenis... el la pala vizaĝo brilis profundegaj okuloj. Ŝi ekvidis fine la patran enteran argildometon, kaj blekado malĝoja de ŝafoj atingis ŝiajn orelojn...

Ĉu hejmen reiri?...

Ĉu iri en la vivon pro novaj pekfaloj kaj novaj larmoj?

Ĉu... en la morto serĉi forgeson?...

Ankoraŭ unu fojon vidi la dometon, la patron, kaj se li forpuŝos ŝin... ĉar ĉu li, kies vivcelo estis eduki ŝin ĉasta, akceptos sub ŝian tegmenton pekfalintinon?... Kaj do, kiam li forpuŝos ŝin... tiam...

Ŝi ekstaris sur la sojlo silente, liaj okuloj atende surprorde fiksitaj, renkontis ŝian mortintan vizaĝon:

«Eloe!...» estis ĝemo, demando.

Ŝi donis al li kun senespere malĝoja gesto rozon paŝdefruitan.

La trajtojn de l' maljunulo aliigis kolero, doloro, honto...

Do ne gardis ŝin lia ĉmo, sindono, ne evitis ĝin la muteco de l' arbaroj.. la vivo venis postuli la al si apartenantan depagon kaj paŝe ruinigis la multjaran laboron de liaj manoj.

Do li edukis, karesis, amis ŝin pro tio ke nekonato rabis al li la animon kaj korpon de lia infano!?

Obtuza plorĝemo ŝirigis el la brusto de l' maljunulo.

Lia lilieto!

Tiu vizaĝo dolore malvarma, tiuj okuloj rigardantaj en malproksimon de memoroj, tiu trajto de faciĝo... la lipoj sang-makulitaj de kisoj...

Lia lilieto...

Kaj subite li karese alpremis ŝin al sia brusto, kvazaŭ li volis per lar-moj kaj kisoj forlavi de ŝi la hontegon.

Kaj el lia brusto ŝirigis nur ĝemo:

«Infano... kompatinda infano mia...»

Ŝia buŝo kisis liajn nudajn piedojn... doloro de soleco, la travivita nokto de feliĉo kaj disreviĝo, la suferita senhonorigo... disfluis en larmoj pres-kaŭ feliĉaj.

Ĉar li ne forpuŝis ŝin: en la mirinda, ĉasta lilieto kaj en la pekfalinta virino same li vidis nur sian infanon.

el la pola trad.,

E. FETHKE

LIBERA RUBRIKO

Tridek-sepa datreveno de Esperanto. Pripensoj kaj komentarioj

Lastan julion plenumiĝis la 37-a datreveno de Esperanto.

Nia loka grupo Paco kaj Amo elektis la 3-an de aŭgusto por soleni tiun memorindan daton kaj organizis ĉarman feston en arbaro Cârman Cabanyes, apud Montmeló. Tie, en libera aero, loko saturita de pinparfumo, okazis festo partoprenita de ĉirkaŭ ducent personoj. Sporta mateno kaj literatura vespero konsistigis la feston.

Deklamantoj ĝuigis la aŭdantaron per kantoj al la internacia lingvo, laŭdoj al la paciga celo de Esperanto kaj malbenoj al la milito kaj socia malordo.

Paco kaj Amo, en kies programo havas krom la propagando de Esperanto la disvastigon de racia kulturo por alten levi la homon, povas esti fiera, ke ĝi kunigis tiom multajn esperantistojn kaj ke tiom da entuziasmo ĝi sukcesis vekti ĉe la partoprenintoj.

La fatko ke 37 jaroj forruliĝis de post la apero de Esperanto, pripensigas min pri la movado nuntempa en Katalunujo. Superrigardo al ĝi ne estos superflua por eltiri konsekvencojn, precizigi nian situacion kaj montri vojojn por eligi ĝin el la kavazaŭmorta aspekto hodiaŭa.

Ĉu ni povas esti kontentaj pri la progreso kaj stato de Esperanto en Katalunujo? Ĉu ni povas diri ke nia irado estas progresanta? Kredeble neniu kuraĝos respondi jese; certe neniu konscia esperantisto objektivite juĝante povas diri ke nia tasko havas kuraĝigan frukton. Estas vero ke en la tutmonda esperantista koncerto ni aŭdigas unu el la plej maldolĉaj sonoj.

Ni ne devas trompi nin mem, ni ne devas fari al ni falsajn iluziojn; la vegetado de nia federacio, la malfacila disvolviĝado de niaj grupoj, el kiuj kelkaj ekzistas nur sur la papero, ne sufiĉas: tian vivon havas eĉ plej banala grupo aŭ movado.

Memkompreneble, tiuj, kiuj kolektiĝas sub la flago de ia grupo, sentas sin oportune kaj eĉ trovas en ĝi ian aktivan vivon, sed oni devas juĝi la aferon pli larĝe, estas necese ĝin pesi kun pli da realeco por alveni al la konkludo, ke malgraŭ la ŝajne aktiva vivo, tia movado ne estas sufiĉe solida.

Multajn jarojn de batalado havas sur si grupoj kiel Aplec, Barcelona Stelo, Nova Sento, Lumon, Paco kaj Amo, tamen facile oni povas konstati ke ilia tuta vivo fluas laŭ sama grado de graveco, sen grandaj reliefigoj, sen rimarkebla progreso, kiu prezentus al nia vido grandan kontentigan pejzaĝon, kiam ni turnas la rigardon al la irita vojo.

La deirpunkto estas kronologie malproksima sed space troviĝas je manatingo. Ni ne povas konstati kun tiu sereniga interna trankvilo, kiun oni sentas ĉe alproksimiĝo al vojaĝcelo, ke ni multon faris, ke ni multajn barojn renversis.

Kion signifas ĉio ĉi? Ĉio ĉi signifas, ke ni devas pliglatigi la situacion kaj ke fariĝas necese harmoniigi nian enlandan movadon kun la disvolviĝado, kiun en aliaj landoj akiris Esperanto. Fariĝas necese duobligi niajn klopodojn, pli profunde identiĝi kun la idealo celata kaj ke ni donu al ĝi la tutan helpon, kiun ĝi meritas kaj postulas por plua antaŭeniro.

Trideksejara batalado rajtas okupi pli altan postenon ol Esperanto okupas sur la kampo de ideoj. Kiom da fortoj vane eluziĝis en la longa forŝoviĝinta tempo! Se pli praktika taktiko estus gvidinta la defendantojn de de la Zamenhofa verko, ni estu certaj ke la horizonto antaŭ niaj okuloj pli hele brilus.

Ni pripensu la aferon. Koncentrigu ni la penson kaj esploru ĉu ni trovas la kaŭzon. Eble ni eltrovos la ĝustan vojon kondukantan nin al pli kontentiga situacio.

Sendube per si mem estas tiel nediskuteble grava la alprenado de neŭtrala lingvo internacia, orfa je partieceoj kaj inklinoj malsanaj, ke ĝi ne bezonas laŭdojn nek pliajn argumentojn, sed, kaj tio estas tre atentinda, la esperantistoj ne devas kontentiĝi per la sola propagando kaj disvastigo de

la lingvo: ili krom tio devas alte taksi ĉiujn problemojn, nuntempe tiel multnombrajn ĉe ni mem, kaj ne sin fordoni al la detruanta fluo de la homaj pasioj.

La kontakto kaj interŝanĝado de ideoj kun homoj el diversaj nacioj kaj rasoj elpravas al ni evidente kiel stulte estas uzataj la naciecoj por vekaj falsajn, koruptitajn instinktojn. Super la politika nacieco, nomo mortiga kaj naŭza, ni starigu la ununuran naciecon tutmondan.

Sub la nomo patrujo—sinonimo de nacieco—oni faris la plej terurajn krimojn. La eŭropa atmosfero estas ankoraŭ infektita de la granda (ho sarkasmo!) milito. Tutajn popolojn la patriotismo starigis por defendi la nacion, la kulturon, la... kapitalismon, pli ĝuste.

Ni rememoru bone ke la adeptoj de Esperanto, tiel predikemaj de paco, facile forlasis la mistikan esperantismon kaj aliĝis la respektivajn vicojn militistajn. La tiel kantita frateco interpopola brue falis je la unua premo de la patriota klavo.

La esperantistoj sin tenis ne pli inde ol tiuj servantoj de dio, kiuj formetis la pastran veston por levi la fratmortigan pafilon. Kian kontraston evidentigas la fatko ke inter la predikata regno de dio kaj la regno de la homoj estas abismo, kiun eĉ la diminstroj ne povis eviti.

Alian aspekton prezentas nia problemo sed ĝi estas riskoplena en la nuna tempo. La lingvoj naciaj kaj Esperanto havas intiman rilaton, pri kiu hodiaŭ tie ĉi ni ne povas paroli tiel amplekse kiel ni volus. Sinjorino Anastasie grincigus tondilon kaj ni eble falus en la reton de malsataj ĉasistoj.

Tamen ni provu konkludon: toleremo estu inter ni, ni respektu ĉies lingvojn kaj super ili regu la internacia—universala estus pli ĝusta adjektivo.

Ke Esperanto per si mem, kiel pure lingva afero, ne sufiĉas por tiri la homaron el la malalta nivelo en kiu ĝi baraktas, estas facile konstateble. Ke la simpla uzado de lingvo internacia ne naskos la miraklon homojn malbonajn fari bonajn estas demando, kiu ne eltenas saĝan analizon.

Sekve altrudiĝas serioza studo, altrudiĝas novaj vojoj, se ni volas eliri el la marĉo. Akvo staranta senmove facile putriĝas kaj ni ne devas putriĝi, ni devas eviti senmovecon.

Por tio fariĝas necese loki la lingvan problemon apud pli altajn celojn, kiujn devas subteni ĉiu konscia homo. Nia vivo ne estu ombro, kiu estingiĝos kun la morto. Ni plugu en la kaduka socio profundan sulkon, kiu en esonteco brile videbliĝos kaj donos sanan frukton, kiu ĝuigos veran vivon al la homaro.

Sendube estas sufiĉe malfacile difini, kiu celo devas esti la kuniranto de la lingva demando ĉar ĝuste dekoj da tendencoj trenas la homan cerbon, sed la triumfo estas por tiuj, kiuj en sia esenco pli intime akordiĝas kun la leĝoj de la naturo. Ni ne volas difini por tio antaŭe elektitan skolon, kulturon aŭ moralon ĉar pri tio estas ankoraŭ diferencoj inter grandaj filozofoj.

Tamen ni konsentu, ke ĉiuj ideoj meritas respekton, se oni subtenas ilin kun plena konscio kaj nobla konvinko.

Tiel, enkondukante Esperanton en la kampon de nia batalado ĝenerala por la altigo de la homaro, ĝi ricevos nutran sangon el nia vivo, akiros forton kaj fariĝos nia vera celo kunfandiĝinta en tuton harmonian.

La 37-a datreveno estu komenco de nova batalplano akcelonta la definitivan alvenon de racia homaro. Ĝi estu signo de revigliĝo energia en nia kampo, ĝi estu fajrero, kiu bruligos la mondon.

Alta kaj nobla estas nia batalado. Al ĝi ni donu nian vivon mizeran, rampantan sur dornoplana medio, por ĝin eligi el ĝia duonmortinta stato.

Iru ni antaŭen sur la vojo al la paco, amo kaj libereco.

S. ALBERICH JOFRÈ

Bibliografio

(Ni recenzos verkojn duope ricevitajn)

NATAN LA SAĜULO. — Drameca poemo en kvin aktoj de Gotth. Ephr. Lessing. Esperanto-Verlag Ellersiek & Borel, Berlin kaj Dresden. 1923. 208 paĝoj, 16 × 11 cm. Prezo ne montrita.

Karl Minor, la kritikema germanlingva komitatano, esperantigis la mondkonatan ĉefverkon de Lessing. Nia literaturo akiris duoblan gajnon: majstran ĉefverkon kaj majstran tradukaĵon. La tradukinto sukcese prezentas malpezan lingvaĵon, sen strangaj frazkonstruoj nek trouzo de modernaj vortkonstruoj (multiu, kelkio).

Malmultajn devojigojn ni trovis. Ni notu; krom forkuri (p. 117), al staradi, (p. 118), sen malkaŝi (p. 156). Iajoje la tradukinto permesis al si la uzon de eksterregula apostrofado de l' artikolo; kaj l' (p. 163-171) k. a. Kiel novajn vortojn ni notis: ofri, kalme, *som*-besto, raro, varo, devoteco, precipiti, kombati, kozo, salvi (p. 139), sermono, burŝo, breviero, prinzo, revolto, generi, ekspliki, agnoski, k. a. Preserarojn ni ne trovis.

LA TRAGEDIO DE REĜO LEAR. — Tragedio en kvin aktoj de William

Shakespeare. El la angla lingvo tradukis A. L. Curry kaj A. J. Ashley, 1924. 170 paĝoj, 18 1/2 × 13 cm. Prezo ne montrita.

Iom post iom la verkoj de la fama Shakespeare multnombriĝas en nia literaturo. La tradukintoj elektis unu el la plej energiaj el la verkoj de la angla majstro, sed ili ne plene sukcesis en sia malfacila laboro. En kelkaj lokoj la versojn oni tre malfacile deĉifras kaj la senco restas nekomprenebla, tamen, en aliaj paĝoj la lingvo facile fluas kaj trafe reflektas la energion de la originalo.

Nekonsilindan apostrofadon de l' artikolo ni rimarkis, inter ili, kal l', per l' glavo, k. a. Korektindaj eraroj estas: ago anstataŭ agon (paĝo 12, linio, 86), refleksivoj sia (50-4), siaj (84-29) kaj sia (132-430). Jenajn novajn vortojn ni notis; skitoj, defini, oferti, splena, generi, k. a. Deko da preseraroj enŝovigis.

BABILADOJ DE BONHUMORA ZAMENHOFANO. J. Ŝapiro (Joŝo). Rekomendita de Esperantista Literatura Asocio. Esp. Librotrezoro No. 1. 36 paĝoj, ilustrita. Dua eldono 1924. Bialystok, Polujo. Eldonejo J. Ŝapiro, Lipova 33. Prezo 0'50 germ. ormk. aŭ 0'65 sv. fr.

Kvin amuzaj rakontoj pri la diversaj tipoj, kiujn oni trovas ĝenerale en la grupoj kaj vivo de esperantistoj. La stilo estas akceptinda kaj la lingvo gramatike korekta, se ni esceptas la du jenajn erarojn: «manĝis» anstataŭ «manĝas» (paĝo 14, linio 13), «kovrita per malvarma ŝvito» anstataŭ «kovrita de» (p. 17, lasta linio).

SALJO

Esperanto-Movado

BARCELONA. — Antaŭ nelonge komenciĝis ĉe «Ateneu Enciclopèdic Popular», grava ciklo de paroladoj organizita de la lernantoj de la Escola del Treball.

En la programo de tiu ciklo aperis la nomoj de kelkaj eminentaj oratoroj; inter ili, tiu de nia samideano Jaume Grau Casas, kies parolado okazis la 12^{an} de Aŭgusto, pri la temo: UTILECO KAJ NECESO DE LINGVO INTERNACIA; TAŬGAJ KONDIĈOJ DE ESPERANTO.

Li vaste parolis pri la eraroj de tiuj, kiuj opinias taŭga la revivigon de unu el la antikvaj lingvoj kiel tutmonda interkomprenilo.

La lingvoj greka kaj latina, li diras, kvankam ili estas tre riĉaj kaj perfektaj, ne povas adaptiĝi facile al la moderna vivo ĉar ili havas tro nacian karakteron por ludi tian gravan rolon.

Poste li rimarkigis ke esperanto rigore ne estas lingvo artefarita, ĉar ĝi entenas la esencon de la lingvaj reguloj plej komunaj, kio ebligas ke nia lingvo estu al ĉiuj familiara kaj facile asimilebla.

La parolado estis interesa kaj faris bonan impreson sur la multenombrian publikon kiu ĉe la fino varme aplaŭdis la parolinton.

GUIMERÀ

Nia gazeto ĉiam distingiĝis kiel literaturema. Ĝi estas la oficiala organo de la Internaciaj Floraj Ludoj. Patria, Fides, Amor estas la trilogio de la Floraj Ludoj. Angel Guimerà estis la nesuperebla kataluna verkisto je tiuj tri pasioj. Kiam li estis tre juna, ĉirkaŭ 17 jara, pro influo hispaniga de la lernejo, li verkis siajn unuajn poeziaĵojn en hispana lingvo. Sed baldaŭ lia spirito venkis lian kulturon, baldaŭ lia natura genio superegis lian lernejan oficialan kulturon, kaj de tiam li ĉiam verkis en sia patra lingvo, en la lingvo natura de la popolo pro kiu kaj por kiu li speciale inspiris sin; de tiam li sentis, pensis kaj verkis en kataluna lingvo, kaj fariĝis la fidela kreinto, la genia esprimisto de la vivadaj pasioj de Katalunujo dum la 70 lastpasintaj jaroj. Okaze de lia morto la tuta kataluna popolo unuanime montris sian ĉagrenon.

Nia gazeto dolore konstatas la fakton ke la homaro ne plu havas unu el siaj plej eminentaj literaturistoj, kaj plej honestaj viroj en ĉiuj sencoj.

En proksima numero ni publikigos esperantan tradukon de specimena verkaĵo de Guimerà.

Nova Esperantista Grupo en Soller (Mallorca)

Post mallongaj preparaj laboroj, la 15^{an} de Aŭgusto, stariĝis la Esperantista Grupo «Sollerich» kaj elektis la jenan Direktantan Komitaton.

Prezidanto	S-ro	M. Arbona Oliva
Vicprezidanto	»	J. Bestard Cánaves
Sekretario	»	M. Serra Pastor
Vicsekretario	»	B. Coll Ozonas
Voĉdonanto-Kasisto	»	J. Coll Arbona
Voĉdonanto-Bibliotekisto	»	A. Cañellas Muntaner
Voĉdonantasesorino	F-ino	F. Pizá Castañer
»	»	F. Pizá Bermarar

Tiu ĉi ĵus naskiĝinta societo varme salutas ĉiujn samcelantajn societojn kaj grupojn.

La 17^{an} de sama monato, solene oni malfermis la unuan kurson de Esperanto, kiu estis ĉeestata de multaj personoj. Prezidis la Urbestro kaj ĉeestis multnombraj reprezentantaroj de Esperantista Klubo Palma, de la Ruĝa Kruco kaj de la Asocio Prokultura de Mallorca.

Alparolis la ĉeestantaron S-ro Sancho, komitatano de Esp. Klubo Palma, klarigante la utilecon de Esperanto kaj facilecon de ĝia lernado.

S-ro Barceló, Delegito de U. E. A. en Palma, faris mallongan klarigon pri la gramatikaj reguloj de la lingvo Esperanto.

Poste S-ro Alomar, prezidanto de Esp. Klubo Palma, salutis je la nomo de tiu ĉi societo la novan grupon kaj per ĉirkaŭpreno donita al ĝia prezidanto simboligis la unuiĝon kaj fratecon kiuj devas regi inter ambaŭ societoj.

S-ro G. Colom je la nomo de la Prokultura Societo de Mallorca gratulis la membrojn de la nova grupo pro ilia ekagado kaj laŭdegis la valoron de l' parolo kiel antaŭenpelantan forton en la kultura progresado de l' popoloj, kiu ajn lingvo estas uzata.

Fine la Prezidanto de l' Esperantista Grupo «Sollerich» esprimis sian dankemon al ĉiuj ĉeestantoj, al la komisiono organizinta la Grupon kaj al ĉiuj, kiuj bonvoleme rigardis la klopodojn por la divastigo de Esperanto en la urbo Soller.

La nuna numero de «Kataluna Esperantisto» estas submetita al la milita cenzuro.

Delegats de la K. E. F.

La reorganització de la nostra Federació és cosa urgent i irremissible. Preguem a tots els delegats de K. E. F. que se'n senten i volen oferir tota l'activitat necessària per assegurar-ne una bona marxa, que'ns ratifiquin aqueixa disposició personal abans de fi de setembre corrent. El que no ens expressi en aquest termini el seu propòsit de l'acurada i necessària activitat — que no consisteix més que a fer-nos efectives les quotes dels federats de sa localitat, comunicar-nos tota nova alta, baixa o anormalitat o notícia de moviment esperantista i respondre les comunicacions de la Junta de K. E. F.—serà considerat renunciador del càrrec de delegat, que la nostra organització necessita efectiu a cada ciutat i a cada entitat esperantista local del territori que abracem.

Per amor a tots els Déus, per respecte a la lògica, per dignitat de pensament, no dieu més “jo em faré federat quan veuré els fruits de la K. E. F.” — Seguint un tal principi tothom hauria esperat a veure els fruits de l’esperanto abans de fer-se esperantista, i cap progrés no hauria mai reeixit.

Federació Catalana d'Esperantistes

Aquesta entitat, fundada poc després del V.^è Congrés esperantista Universal a Barcelona, en 1909, amb l'objecte (Art. 2.^{on} dels estatuts) *d'unir tots els esperantistes de terres de llengua catalana per a la divulgació i propaganda de l'Esperanto.*

CELEBRA anyalment, amb motiu de la seva reunió general, brillants Congressos Esperantistes, portant-ne ja 11 de realitzats a Sabadell, Tarragona, Terrassa, Olot, Sant Feliu de Guixols, Vilanova i Geltrú, Manlleu, Girona, Manresa i Vich.

ORGANITZA els Jocs Florals Internacionals que són celebrats simultàniament amb els nostres Congressos, contribuint així a l'enriquiment de la literatura esperantista.

PUBLICA com a òrgan federatiu la revista mensual «Kataluna Esperantisto», gratis per als adherits, en la qual apareixen interessants informacions sobre el moviment esperantista mundial, ultra excel·lents traduccions de literatura catalana i treballs premiats en els esmentats «Jocs Florals Esperantistes».

EDITA, a mesura de les seves possibilitats, opuscles de propaganda i ensenyament de la llengua internacional.

COL·LABORA a la celebració d'actes de propaganda, com conferències, obertura de cursos, exposicions, visites, etc.

ATORGA títols de Professor d'Esperanto, segons condicions estatuïdes en el II Congrés a Tarragona, i d'acord amb els membres catalans del «Lingva Komitato».

CURA, en general de coordinar els esforços dels adeptes de l'Esperanto en terres de parla catalana.

REPRESENTA la nostra nació davant la Organització Esperantista i en els Congressos Esperantistes Universals.

ADHERIU-VOS-HI!

QUOTA ANYAL: 6 PTES.

Excepcionalment podeu entrar a la Federació fins a fi de 1924 pagant només mitja quota, és a dir, ptes. 3'—. No deixeu passar l'occasió.

KATALUNA ESPERANTISTO

Redaktoroj: S. Alberich - Jofrè, Delfi Dalmau, Marian Solà

L'Assemblea de la Lliga de Nacions oficialment reconeix l'Esperanto

Recomanació als Estats
Membres de la Lliga

TEXT OFICIAL

L'Assemblea recomana que'ls Estats Membres de la Lliga de Nacions acordin a l'Esperanto, com a llengua pràctica auxiliar per a comunicacions internacionals al costat de les llengües nacionals en ús, el tractament i tarifes vigents per a "llengua clara" en comunicacions telegràfiques. Crida l'atenció de l'Organització per a Comunicacions i Trànsit envers aquesta recomanació.

El report transcrit fou comunicat al Consell, als Membres de la Lliga i als Delegats en la V.^a Assemblea, i fou acceptat **unànimement** per l'Assemblea el 20 de Setembre 1924.

La qüestió de l'Esperanto ja fa tres anys que ve tractant-se en les diverses Comissions de la Lliga de Nacions, i la resolució presa ara obeeix al resultat d'enquestes i estudis fets imparcialment, d'on ve la **unanimitat** de la recent important resolució. Però nosaltres que sabem l'activitat desplegada com a informador i propulsor prop de la Lliga, de l'eminent samideà i catedràtic de Ginebra, Edmond Privat, volem aprofitar aquesta avinentesa a congratular-lo.

ATENTU, LEGU, KOMPRENU

Nur maŝinskribitaj manuskriptoj sur unu flanko de ĉiu paperfolio, ĝenerale korektaj en kataluna aŭ esperanta lingvoj estas akceptotaj

Ĉu akceptitaj aŭ ne, originaloj neniam estas resendotaj

«Deklaracio pri Esperantismo» — (Akceptita de la Unua Kongreso, en sia lasta kunsido) — Ĉar pri la esenco de la Esperantismo multaj havas tre malveran ideon, tial ni subskribintoj, reprezentantoj de la Esperantismo en diversaj landoj de la mondo, kunvenintaj al la internacia Kongreso en Boulogne-sur-Mer, trovis necesa laŭ la propono de la aŭtoro de la lingvo Esperanto doni la sekvantan klarigon — 1 La Esperantismo estas penado disvastiĝi en la tuta mondo la uzadon de lingvo neŭtrale homa, kiu «ne intrudante sin en la internan vivon de la popoloj kaj neniom celante elpuŝi la ekzistantajn lingvojn naciajn», donus al la homoj de malsamaj nacioj la eblon kompreniĝadi inter si, kiu povus servi kiel paciga lingvo de publikaj institucioj en tiuj landoj, kie diversaj nacioj batalas inter si pri la lingvo, kaj en kiu povus esti publikigataj tiuj verkoj, kiuj havas egalan intereson por ĉiuj popoloj Ĉiu alia ideo aŭ espero, kiun tiu aŭ alia Esperantisto ligas kun la Esperantismo, estos lia afero pure privata por kiu la Esperantismo ne respondas»

El «Esenco kaj Estonteco de la Ideo de Lingvo Internacia» — «Fundamenta Krestomatio» — Per si mem la lingvo internacia ne sole ne povas malfortigi la lingvojn naciajn, sed kontraŭe, ĝi sendube devas konduki al ilia granda fortiĝado kaj plena ekflorado: dank' al la neceseco ellernadi diversajn fremdajn lingvojn, oni nun malofte povas renkonti homon, kiu posedus perfekte sian patran lingvon, kaj la lingvoj mem, konstante kunpuŝiĝante unuj kun la aliaj, ĉiam pli kaj pli konfuziĝas, kripliĝas kaj perdas sian naturan riĉecon kaj ĉarmon»

EKSTERORDINARA ĜENERALA KUNSIDO DE K. E. F.: LA 21 DEC.
1924, AKURATE JE LA 4^a POSTTAGMEZE ĈE ATENEU ENCICLO-
PÈDIC, CARME, 30. — BARCELONA

TAGORDO: REORGANIZO DE K. E. F. KAJ RILATO INTER K. E. F.
KAJ IBERIA KONFEDERACIO.